

Зоряна Мельник

*Науковий керівник – канд. фіз.-мат. наук Лунь Ю. О.,
Національний університет “Львівська політехніка”*

МІСЦЕ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

У статті розглянуто сутність, основні форми та роль діяльності міжнародних неурядових організацій. Проаналізовано специфіку впливу глобального громадянського суспільства на прийняття рішень у сфері міжнародних відносин.

In the article essence, the basic shape and role of international non-governmental organizations. Analysis of the specific impacts of global civil society in decision-making in the field of international relations.

В статье рассмотрены сущность, основные формы и роль деятельности международных неправительственных организаций. Проанализирована специфика влияния глобального гражданского общества на принятие решений в сфере международных отношений.

Україна як суверенна держава є повноцінним членом світової спільноти. Здобуття Україною державної незалежності поряд з багатьма іншими питаннями висунуло цілу низку проблем у сфері міжнародних відносин. Це і вироблення власної позиції, стилю та навичок у відносинах із зовнішнім світом, це і новий, самостійний тип взаємин з державами колишнього СРСР, так званим “близьким зарубіжжям”, це, з рештою включення України в інтеграційні процеси, які розгорнулися серед розвинутих країн Європи, а також участь у міжнародних організаціях, заснованих на демократичних принципах.

Міжнародні неурядові організації – це громадські об’єднання індивідів, які беруть участь у політичній діяльності, у тому числі і поза межами держави свого перебування.

Міжнародні неурядові організації сприяють демократизації і тим, що спрямовують свою діяльність на зміцнення авторитету ло-

кальних неурядових організацій та збільшення їхньої спроможності впливати на громадську думку та розвиток політичного процесу в Україні. Розвиток демократії в Україні гальмується ускладненням соціально-економічних та політичних проблем перехідного періоду. У зазначених умовах особливого значення набувають питання про співвідношення старого світогляду та нових реалій, напряду думок вільної людини та напряду її дій у певному соціумі. Саме вирішення цієї гострої суперечності є вирішальною передумовою подання природного несприйняття людиною швидких змін та реального переходу від тоталітарного до демократичного суспільства – суспільства вільних громадян України. Як особлива форма суспільної свідомості людини світогляд формує спрямованість, тип активної особистості, її натуру як діяча. На підставі світогляду людина формує головні орієнтири життєдіяльності – цілі, ідеали, критерії оцінки й особистого вибору, життєві проекти, приймає ті чи інші життєво важливі рішення, їхня реалізація і становить смисл життя людини. Людина переважно орієнтується на суспільство тоді, коли людина втрачає віру у божественну природу буття або ж у власні сили. Тоді вона переорієнтовується на суспільство як основну цінність. Формуванню нового світогляду сприяють саме міжнародні неурядові організації.

Для України діяльність таких організацій є необхідною, насамперед через те, що українські неурядові організації не мають значної довіри у більшості громадян. Міжнародні організації можуть забезпечити надійний контроль за діяльністю влади, у першу чергу завдяки своїй незаангажованості. У зв'язку із цим, дослідження діяльності міжнародних неурядових організацій через призму правового аналізу є актуальним.

Основною проблемою з якими стикаються міжнародні неурядові організації є недосконалість правової бази. Так, нині діюче українське законодавство у цій сфері передбачає доволі складну процедуру реєстрації. Крім Міністерства юстиції України необхідна реєстрація також і в інших державних органах (податкова інспекція тощо), що забирає більше двох місяців. Подібна бюрократія ускладнює створення організацій та знижує громадську активність тому, що людина вже на підсвідомомі рівні не бажає ускладнювати собі життя.

Важливим є також соціальний аспект. В Україні, ймовірно, більше 95% загальнонаціонального багатства зконцентровано в руках лише кількох сотень найбагатших людей. Участь 40 партій у виборах ілюструє фінансову опору партій на “кормову базу” олігархів, а не більшості громадян. Звичайно ці політичні партії відстоюють

інтереси своїх “батьків”. Такий стан речей призводить до неможливості створення саме “українських” міжнародних неурядових організацій. Натомість у нас здійснюють активну діяльність міжнародні організації, які базуються в іноземних країнах, нерідко і за проектами іноземних спецслужб. Такі організації не завжди працюють із урахуванням українських інтересів, а інколи навіть проти них.

Торкаючись питань правового аспекта діяльності міжнародних неурядових організацій ми не можемо залишити поза увагою і внутрішньоукраїнські організації, адже мотив та умови їхньої діяльності як правило збігаються. На цей час, спостерігається суто формальна діяльність організацій.

Зміна структури міжнародних відносин, поява нових типів міжнародних акторів і, відповідно, зміна співвідношення між новими та традиційними акторами, трансформація ролі міжнародних неурядових організацій як суб’єктів світової політики пов’язані з процесами глобалізації, які, в свою чергу, зумовили перебудову політичної системи світу.

Окреме місце в структурі неурядових організацій в Україні, зокрема таких, що діють в якості транснаціональних акторів, посідають неурядові аналітичні центри. Ці організації орієнтовані на наукові дослідження тієї чи іншої проблеми, надання консультацій і поширення інформації серед осіб, що приймають рішення, а також широкої громадськості. Неурядові аналітичні центри в Україні перебувають на стадії становлення, але вже сам факт їх існування є важливим чинником плюралізації процесів формування та прийняття політичних та зовнішньополітичних рішень в державі. Функціонування у суспільстві неурядових аналітичних центрів порушує державну монополію на політичну творчість і політичну інформацію, активізує змагання і конкуренцію на ринку ідей. Завдяки таким центрам суспільство стає більш відкритим, а діяльність урядових структур – більш прозорою.

Міжнародні неурядові організації стали важливим елементом суспільно-політичного життя України, одним із суб’єктів політичного процесу, зайняли свою нішу в системі, хоч і слабкого, але такого, що існує і має перспективу розвитку, громадянського суспільства. Власне, діяльність неурядові організації є одним із показників того, що громадянське суспільство народжується і прагне ствердження.

Отже, із усього вищевикладеного можна зробити висновок, що міжнародні неурядові організації відіграють важливу роль у формуванні гідного місця людини у демократичному суспільстві. Проте,

українське законодавство потребує значного удосконалення у цій сфері із урахування національних інтересів нашої держави.

Список використаних джерел та літератури:

1. Неурядові організації та їх вплив на процес формування жіночої політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.org/book_z1088_page_25.html. – Назва з екрана

2. “Про внесення змін до Конституції України” [Текст]: Закон України від 08.12.2004 р. N2222-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005 р. – № 2. – Ст. 44.

3. Розова Т.В. Інтеграційні процеси і становлення громадянського суспільства в Україні (філософсько-антропологічний вимір) [Текст] / Т.В. Розова // Нова парадигма: Журнал наукових праць // Гол. ред. В.П. Бех. – Вип. 65. – Ч. 2. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007 – С. 113-122.

4. Чернявська Л.Н. Вплив глобалізації на зростання ролі міжнародних неурядових організацій [Текст] / Л. Н. Чернявська // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. пр. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2004. – Випуск 48 (Ч. 1). – С. 114-123.